

Esther Verhoef

Alles te verliezen

Ambo|Anthos
Amsterdam

– FAMILIEBERICHTEN –

De mooiste bloemen worden het eerst geplukt

Intens bedroefd zijn wij, nu we volkomen onverwacht afscheid hebben moeten nemen van onze lieve mama, vrouw en dochter

CLAIRE VAN SANTFOORT-ANDIJK

1975-2008

Harald G. van Santfoort, makelaar

Fleur, Charlotte

Mw. Marian Andijk-Rutgers

De crematie heeft in besloten kring plaatsgevonden

Een maand eerder

I

‘Sesam, open u!’ Ik druk op de afstandsbediening van de poort, schakel naar de eerste versnelling en rijd stapvoets onze oprit op. In de achteruitkijkspiegel vang ik de reactie van mijn jongste dochter.

Charlotte zit op de achterbank en rekt haar hals uit zo ver ze kan, om maar niets te hoeven missen van het spektakel. Ze ziet het dagelijks voor haar ogen gebeuren, maar voor haar blijft het een wonder. En al kent haar moeder het technische principe van een automatische poort: ook ik ben er nog steeds niet aan gewend. Misschien went het wel nooit, en zal ik me de rest van mijn leven blijven verbazen over deuren die zomaar voor me opengaan.

‘O, mama,’ klinkt Charlottes stem vol ontzag, ‘wanneer leer je me dit nou?’

‘Als je groot bent,’ reageer ik. ‘Om te leren toveren moet je nu eenmaal minstens zeven zijn, schat. Net als je grote zus.’

Ze rolt met haar ogen. ‘Dat duurt nog zo lang.’

Via de spiegel zoek ik oogcontact met Fleur. Ze is twee jaar ouder dan Charlotte en zit in het complot. Ik geef haar snel een knipoog. Fleur geeft me een onhandige knipoog terug, met scheve, openstaande mond en trillende oogleden. Ik moet er spontaan van grinniken.

Terwijl de poort zich langzaam achter ons sluit, zet ik

mijn terreinwagen stil voor de garage. Het is een voormalige schuur van ruw, zwartgebeitst hout met een oranje pannendak en witgeschilderde kozijnen. Hij is ruim genoeg om plaats te bieden aan vier auto's en talloze fietsen, maar meestal staat hij inhoudsloos mooi te wezen in de beschutting van een groep kastanjabomen. Alleen als het vriest zetten Harald en ik onze auto's binnen. De rest van het jaar eigenlijk niet. Sterker nog: we sluiten ze zelden af.

Dat hoeft ook niet. Er gebeurt hier nooit iets. De stad is ver weg en we kennen elkaar allemaal op 't eiland', zoals ons gehucht door de plaatselijke bevolking wordt genoemd. Het is een duizend jaar oude nederzetting, gebouwd op moerassige kleigrond en aangekleed met rommelige bossen en heggen. Er staan zo'n twintig monumentale huizen en een kasteeltje, waarvan de ruïnes na de Tweede Wereldoorlog nog decennialang verscholen hebben gelegen tussen het verwilderde groen. Pas enkele jaren geleden is het gerenoveerd en zijn ook de struiken, slingerplanten en oude bomen weggekapt, die het historische gebouw aan het zicht onttrokken. Ik vond het jammer. Ik was gesteld geraakt op die geheimzinnige Doornroosje-ruïne en haar overwoekerde slotgracht. Die hoorde nu eenmaal bij het landschap.

Rondom de contouren van ons minuscule schiereiland krullen grote en kleine rivieren en hun zijtakken, geflankeerd door talloze slingerdijkjes waaraan nog meer dorpjes liggen. Dit hele gebied is dooraderd met waterwegen. Zonder bruggen en veren zouden we compleet van de buitenwereld zijn afgesloten.

Naar 't eiland loopt maar één geasfalteerde toegangsweg: een smal kronkelig weggetje. Daaraan liggen alle huizen, op ruime percelen die van elkaar zijn gescheiden door hoge beukenhagen en knoestige ligusterheggen, grillige fruitboompjes en dicht struikgewas. Sommige woningen doen

denken aan koloniale herenhuizen, met hun withouten veranda's en parkachtige tuinen. Er zijn ook een paar typische jaren-dertigvilla's met bruine bakstenen, brede dakranden en glas-in-lood. Achter het bos, bij het kasteel en een stuk landbouwgrond waar ik Humboldt regelmatig de sporen geef, liggen enkele woonboten. Maar de meeste huizen op 't eiland zijn voormalige boerderijen, zoals het onze.

Het is witgeschilderd, met kleine ramen en donkergroene luiken en een rieten dak. Harald woonde hier al toen ik hem leerde kennen. Als vrijgezel leefde hij in slechts enkele kamers van het huis, de rest was leeg en verpauperd. In de afgelopen negen, tien jaar is alles stap voor stap gerenoveerd, met de precisie waar Harald om bekendstaat. Alle eeuwenoude steentjes die uit de kromme muren kwamen, heeft hij schoongebikt en hergebruikt. Het smeedijzeren hang- en sluitwerk is met de hand gemaakt – *vervaardigd* noemt Harald dat – door een smid. Van buiten ziet ons huis eruit alsof je honderden jaren terug in de tijd bent, binnen is het volledig aangepast aan de eenentwintigste eeuw. We hebben een inloopdouche, een sauna en een moderne keuken inclusief kookeiland, maar de originele balken zijn op beide verdiepingen nog overal zichtbaar. Het voorhuis, waar Harald sliep toen hij alleen woonde, is veranderd in een indrukwekkende entree en de oorspronkelijke bedstee is nu in gebruik als garderobekast.

Ik ben eerst om Harald gaan geven, daarna van dit huis gaan houden. Vervolgens werd ik verliefd op 't eiland en nu wil ik hier nooit meer weg.

Ik zet de auto in zijn vrij, trek de handrem aan en stap uit. Hang mijn tas over mijn schouder en open het achterportier om de kinderen uit hun gordels te bevrijden.

Fleur klimt ongeduldig over haar zusje naar buiten. 'Ik ga kijken of Reddy al jonkies heeft.'

Charlotte laat zich uit de auto zakken en zet het dan op een lopen, achter haar zus aan, naar de achterkant van het huis. Haar dunne, blonde vlechten zwiepen heen en weer.

‘Passen jullie op?’ roep ik uit gewoonte. ‘Niet rennen!’ En dan voeg ik er volledig overbodig aan toe: ‘Straks vallen jullie nog.’

Ik til een kratje met boodschappen uit de achterbak en loop tussen de garage en het huis door naar achteren. Zachte wind cirkelt om mijn benen en de lucht is vol van talloze bloesemgeuren. Sinds vorige week bloeien de pruimenbomen volop en is het gras bezaaid met madeliefjes en paardenbloemen. Mei is veruit de mooiste maand van het jaar in deze streek.

Op het gazon achter het huis zit Reddy, met aan weerszijden mijn dochters die haar aaien en bemoedigend toespreken. Afgelopen herfst is ze komen aanlopen, als een uitgehongerd rood scharminkeltje van amper zes maanden oud. Niemand wist van wie ze was. Ze was niet als vermist opgegeven en daarom hebben wij ons maar over haar ontfermd. Nu woont ze in de stallen en tref ik haar ’s ochtends soms slapend aan, opgekruld op een van de brede paardenruggen. Maar gezien haar angstwekkend toenemende buikomvang heeft onze poes haar activiteiten niet beperkt gehouden tot muizen vangen en slapen.

Mijn mobieltje gaat. Ik zet het kratje op de grond, rits mijn tas open en vind het na enig zoeken tussen de tissuedes en nog in te vullen schoolformulieren van Fleur. ‘Hallo?’

‘Claire? Met mij. Heb je het druk?’

‘O, hoi... Eh, nee, niet echt.’ Ik doe de achterdeur van het slot, klem de gsm tussen mijn oor en schouder en sjouw de boodschappen naar binnen. ‘Ik heb net de kinderen opgehaald. We eten zo een boterham en dan breng ik ze weer naar school... Hoezo?’

‘Ik heb een dossier in mijn werkkamer laten liggen. Zou je dat straks even langs willen brengen? Die klant komt tegen vieren.’

‘Waar heb je het gelaten?’

‘Volgens mij ligt het gewoon op mijn bureau. Groene map.’

Ik beloof Harald dat ik zijn dossier later zal langsbrengen, schuif de telefoon dicht en stop hem terug in mijn tas. Geroutineerd pak ik een zak brood uit de broodtrommel, zet hagelslag en pindakaas op tafel en haal halvarine en een verpakking met voorgesneden jonge kaas uit de koelkast.

‘Komen jullie?’ roep ik door het geopende raam naar buiten.

‘Ik heb geen honger,’ klaagt Charlotte.

‘Je komt toch maar naar binnen.’

De kinderen komen mokkend in beweging. Reddy blijft alleen achter op het gazon en trippelt in de richting van de stallen. Van de achterkant ziet ze eruit alsof ze een meloen heeft ingeslikt.

Ik had haar op tijd moeten laten helpen, bedenk ik, terwijl ik de boodschappen begin in te ruimen en een pak melk en glazen op tafel zet. Maar het kwam er steeds niet van en als ik eerlijk ben, stond het me tegen om in een gezond, klein beestje te laten snijden. Het zou zo’n vaart niet lopen.

Ik, Claire van Santfoort, ben een meester in ontkenning.

De pont naar de vestingstad is een van de weinige die nog gratis varen. Vooral langzaam verkeer zoals tractoren, voetgangers en fietsers nemen de lawaaiige, geelgeschilderde kabelpont. Automobilisten rijden meestal een paar kilometer om en steken de rivier over via de verderop gelegen tuibrug. Dat kost minder tijd.

Ik neem liever het veer omdat ik graag op het water ben, maar ook omdat het nu eenmaal de kortste weg is naar Haralds kantoor.

De veerman zit hoog boven zijn vrachtje in zijn hok van glas en metaal en kijkt nors naar een naderend binnenvaartschip. Voor pleziervaartuigen stopt hij niet, weet ik, maar zware binnenschepen vol met zand of graan of kolen laat hij voorgaan.

Het vrachtschip veroorzaakt flinke golven. De achterstev en zijn fel wapperende Nederlandse vlag zijn ons nog maar net voorbij, of de motor van het veer begint stampende en gierende geluiden te maken. De pont komt los van de kade en we gaan vooruit.

Ik stap uit mijn lichtgroene Freelanders. Een paar meter van de andere passagiers vandaan, een ouder echtpaar op de fiets, grijp ik de koude metalen reling vast. Vanaf hier kun je de tuibrug in de verte zien, als vage grijze contouren in het

overwegend groene landschap, waarna de rivier in een bocht uit het zicht verdwijnt. Ik knijp mijn ogen tot spleetjes tegen de schittering van de zon en haal diep adem. Zoals vrijwel altijd heb ik mijn geblondeerde haar opgestoken, maar de wind trekt plukken los. Ze dansen en springen over mijn gezicht. Even blijf ik zo staan, starend naar de brug en de oevers, de blauwe lucht met dunne bewolking, tot het veer bijna aan de overzijde is en vaart mindert.

Ik ga weer terug in de auto, zet mijn haar vast met extra spelden en diep een busje haarlak op uit mijn tas om alles te fixeren. De gassen benemen me de adem en prikken in mijn ogen. Ik laat het raam zakken om frisse lucht binnen te laten en wapper met Haralds dossier. Werk daarna mijn lippenstift en eyeliner bij en glimlach naar mijn spiegelbeeld. Klaar. Geen vegen, geen uitlopers.

De metalen klep van de pont wordt naar beneden gelaten en schuurt over de betonnen kade, waar een paar fietsers en een tractor staan te wachten voor de terugtocht. Als de hefboom zich opent, start ik de motor en rijd ik het polderweggetje op dat naar de stad leidt.

Haralds makelaarskantoor zit op de markt in de oude vestingstad. Het is een statig pand van drie verdiepingen, gebouwd met heel kleine baksteentjes en de gevel helt wat naar voren. Ik heb dat altijd een beetje griezelig gevonden, het lijkt alsof de muur het elk moment kan begeven, zodat het hele gebouw en de aangrenzende panden als een kaartenhuis in elkaar kunnen storten, maar volgens Harald kan dit 'op vlucht staan' geen kwaad. Het is zelfs normaal bij panden uit de zeventiende en vroeg achttiende eeuw, beweert hij, en ik geloof hem; bijzondere, eeuwenoude huizen zijn Haralds specialiteit.

Harald is geen doorsneemakelaar. Hij is een absolute ex-

pert op het gebied van oude huizen en hij merkt elk scheurtje of afwijking van het origineel op. Harald neemt uitsluitend panden in de verkoop waarin hij vertrouwen heeft en waar hij persoonlijk achter staat. Een 'te koop'-bord van Ravelijn in je tuin wordt in de regio beschouwd als een statussymbool. Haralds inbreng betekent ook dat je zo'n tien procent meer voor je woning kunt vragen dan bij een andere makelaar. Maar ook zonder die opslag behoren die huizen tot het soort waarbij in advertenties geen vraagprijs, maar 'hogere prijsklasse' of 'prijs op aanvraag' staat.

Vijf minuten nadat ik mijn auto bij de stadswallen heb geparkeerd, tikken mijn hakken op het getrommelde marmer in de ontvangsthal. Alles hierbinnen is roomwit; de vloeren, de wanden, de hoge plafonds en de paneeldeuren. Tegen de muur aan de rechterzijde van de hal staat een strakke, lage bank en op het glazen tafeltje ernaast liggen een paar woonbladen.

Een donkerharig meisje achter de balie springt nog net niet in de houding als ze me ziet binnenkomen. 'Mevrouw Van Santfoort,' zegt ze haastig, 'goedemiddag.'

Ik vang haar onzekere blik, maar kan met geen mogelijkheid op haar naam komen, dus knik ik alleen maar kort om aan te geven dat ik haar heb gehoord, mezelf een blunder besparend. Dan loop ik langs haar heen, een smalle gang in die leidt naar de serre aan de achterzijde.

Die is opgedeeld in een wachtgedeelte en een spreekkamer, met een glazen tussenwand. Haralds kantoor ligt hierboven, op de eerste etage. Voor ik de wenteltrap op loop, zie ik dat de spreekkamer bezet is.

Anton Luijten, de oudste medewerker van Harald, is in gesprek met een man die met zijn rug naar me toe zit. Anton is pas zestig geworden en hij doet me altijd denken aan John Cleese. Zodra hij me ziet heft hij zijn kin en lacht naar me.

Ik zie zijn lippen bewegen, hij zegt iets over mij tegen de bezoeker.

De klant legt een hand op de armleuning van zijn stoel, draait zijn lichaam en kijkt half over zijn schouder. Zodra hij me in het vizier krijgt, bevriest zijn glimlach.

Ik blijf stokstijf staan.

Prompt lijken alle geluiden om me heen vertraagd door te komen. Een telefoongesprek dat de receptioniste in de hal voert. Geratel van een printer op de eerste etage.

De ontzetting moet van mijn gezicht zijn af te lezen.

Donkere ogen in een gebruid, hard gezicht. Peper-en-zouthaar dat heel kort is geknipt, zoals een oud-militair het zou dragen. Een zonnebril achteloos op het voorhoofd geschoven.

Chris.

Tien jaar ouder dan de laatste keer dat ik hem zag, maar hij is het, onmiskenbaar.

Na een moment dat voor mijn gevoel wel een halfuur heeft geduurd, grijp ik de leuning van de wenteltrap beet en wend me van hem af. De smeedijzeren trap bewoog altijd al lichtjes mee onder je gewicht, maar lijkt nu wel heen en weer te zwiepen.

Bij de eerste draai van de trap sla ik mijn ogen neer om Chris niet aan te hoeven kijken, maar gluur onwillekeurig toch door mijn wimpers heen, verschrikt, heel kort maar, en ontmoeten onze blikken elkaar opnieuw.

In zijn oogopslag lijken nieuwsgierigheid en leedvermaak om voorrang te strijden. Buiten het blikveld van Anton trekt hij plotseling zijn mondhoeken op. Een onaangename, donkere grijns. Het voelt als een regelrechte aanranding.

Hij heeft me herkend.

‘Oké. Nu jij,’ zeg ik. ‘Acht keer acht.’

Tegenover me aan de teakhouten tafel zit Fleur. Haar bleke gezichtje staat ernstig en ze fronst haar wenkbrauwen.

‘Mag ik, mag ik?’ dringt Charlotte aan. Ze staat naast me aan tafel.

Ik schud mijn hoofd en leg een wijsvinger tegen mijn lippen.

‘Vierenzestig,’ zegt Fleur, na enig nadenken.

‘En nu vier keer acht.’

‘Eh... tweeëndertig.’

‘Goed zo. Zes keer acht.’

Er ontstaat een zorgelijk, verticaal streepje tussen Fleurs witblonde wenkbrauwen. Ze zegt niets.

‘Vijf keer acht is veertig, zes keer acht is...?’

Hoopvol kijkt ze op. ‘Achtenveertig?’

‘Helemaal top.’ Ik pak een blocnote met ruitjespapier en haal een pen uit Fleurs etui. Schuif ze beide over de tafel naar haar toe. ‘Nou, lieverd. Ik wil dat je het nog één keertje opschrijft. De hele tafel van acht.’

Fleur is het overduidelijk oneens met mijn vooroorlogse lesmethoden. Ze kreunt en legt haar armen en bovenlijfje theatraal op het tafelblad.

Ik laat me niet vermurwen. Ik beschouw het als mijn taak

om het uiterste uit haar te halen. De capaciteiten die ze heeft, moet ze van Harald en mij gebruiken. ‘Kom op, het is amper een minuutje werk, dan mag je daarna tv gaan kijken. Goed?’

Mokkend trekt ze pen en papier naar zich toe en begint rijtjes op te schrijven. Haar zusje is verder gelopen en zit nu tegen Harald aan op de bank. Hij drinkt een kop koffie en heeft een arm om haar heen geslagen.

Niets wijst erop dat Harald vandaag iets afschuwelijks heeft gehoord over zijn vrouw.

Tijdens het eten deed hij niet anders dan normaal. In het uur ervoor, waarin we samen in de woonkamer een glas chablis dronken, zat hij zelfs met een half oog tv te kijken. Na het eten las hij het *Financieele Dagblad*, nam vervolgens vluchtig het *Reformatorisch Dagblad* door – ook al zijn we niet gelovig, Haralds klanten uit de regio zijn dat vaak wel – en stoeide nog met Fleur en Charlotte op het grasveld achter het huis. Nee, Harald heeft vandaag geen schokkende feiten over zijn liefhebbende echtgenote vernomen. Niets wijst daarop.

Maar het zegt zo weinig.

Ik kan niet uitsluiten dat Chris iets heeft losgelaten aan Anton, en dat Anton nu thuis koortsachtig met zijn vrouw zit te overleggen of hij het nieuws wel of niet aan zijn baas moet mededelen. Want als het niet waar is, kan dat hem zomaar zijn baan kosten.

En als het wél waar is, net zo goed.

Er is ook een grote kans dat Chris helemaal niets heeft gezegd. Voorlopig niet althans, totdat hij heeft bedacht hoe hij er een slaatje uit kan slaan.

‘Mam?’

Ik kijk op.

Fleur staart me aan, haar blauwe ogen wijd open, wenk-

brauwen opgetrokken. ‘Alles goed, mam?’

‘Ja, ja, natuurlijk, liefje.’ Ik leg mijn hand geruststellend over de hare. ‘Laat eens kijken, ben je klaar?’

Ze schuift me haar werkje toe. ‘Mag ik nou tv-kijken?’

‘Ja, doe maar,’ hoor ik mezelf zeggen. Dan kijk ik plichtsgetrouw naar het papier, waarop ze in haar priegelige handschrift de tafel van acht heeft opgeschreven.

Foutloos.

‘Helemaal foutloos, Fleur!’ roep ik, maar ze hoort me niet meer, is bij haar vader en zusje op de bank gekropen.

Ik sta op. Vouw het papier dubbel en loop ermee naar de keuken. Daar maak ik er een prop van en gooi die in de afvalbak. Zet mijn handen op het granieten aanrechtblad en kijk naar buiten. In de verte zie ik Reddy lopen. Nog verder, voorbij de struiken en fruitbomen, staan Humboldt en Donky in de wei te grazen. Ze moeten nog naar binnen worden gehaald. Dat zal ik straks even doen, als de kinderen in bed liggen.

Sinds vanmiddag doe ik mijn uiterste best om me zo normaal mogelijk te gedragen, maar ik vermoed heel sterk dat ik daarin slechts ten dele slaag. Ik word gek van mijn eigen gedachten, die me steeds weer nieuwe mogelijkheden voorschotelen. De meeste daarvan zijn regelrechte doemscenario's, tikkende tijdbommen onder mijn leven en gezin.

Ik probeer die donkere gedachten te negeren, maar daarvoor lijkt het juist alsmaar erger te worden. Ik voel me niet lekker. Misselijk, een dreinend gevoel in mijn maag, alsof ik iets verkeerd heb gegeten. Lichte hoofdpijn, trillerig. Mijn hart slaat sneller, als op dagen waarop ik meer dan zes koppen koffie heb gedronken.

Ik besef dat het angst is.

Pure paniek.